

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 6 (Aralık/December 2021), s. 156-173.
Geliş Tarihi-Received: 11.11.2021
Kabul Tarihi-Accepted: 17.12.2021
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1022338

Oğuzeli (Gaziantep) Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar

Contributions to the General Dialect Dictionary from the Town Oğuzeli (Gaziantep)

Ömer GÜVEN*
Asena YALNIZ**

Öz

Ağızlar; kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, eğitim düzeyinin yükselmesi, köyden kente göç gibi nedenlerle yok olma tehlikesi altındadır. Bu sebeple; ağızların söz varlığına dair tespit edilip kayda geçirilen her bir kelime, deyim vs. çok önemlidir. Metin derlemesi yanında sözcük derlemeleri de bu noktada önem taşımaktadır. Bu önemli dil verilerinin kaybolmaması için derleme çalışmalarının vakit kaybetmeden yapılması gerekmektedir. Bu nedenle derleme çalışmalarının önemi son yıllarda giderek artmıştır. Bu kapsamda son yıllarda çeşitli araştırmacılar tarafından “Derleme Sözlüğü’ne Katkılar” başlığını taşıyan pek çok çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalarla *Derleme Sözlüğü’nün* eksiklikleri giderilmeye çalışılmaktadır. Biz de bu amaç doğrultusunda böyle bir çalışma yapmaya karar verdik. Bu çalışmada Oğuzeli ağzında kullanılan ve *Derleme Sözlüğü’nde* yer almayan söz varlıkları ile *Derleme Sözlüğü’nde* bulunan ancak Oğuzeli ağzında farklı anlam taşıyan söz varlıkları ele alınmıştır. Belirlenen söz varlığı; deyimler, adlar, sıfatlar, zarflar, fiiller, ünlemler, ikilemeler başlığı altında tasnif edilerek incelenmiştir. Yaptığımız bu çalışmayla asıl gayemiz *Derleme Sözlüğü’nün* yapılacak yeni baskılarına az da olsa bir katkı sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Diyalektoloji, Söz Varlığı, Türkiye Türkçesi Ağızları, Derleme Sözlüğü’ne Katkılar, Oğuzeli Ağzı.

Abstract

The dialects are under threat of extinction for reasons such as the proliferation of mass media, the rise of the education level and the migration from villages to the cities. Therefore, each word, phrase, proverb etc that are detected and registered relating to the lexicon of the dialects are very important. In addition to text compilation, word compilations are also important at this point. In order not to lose this important language data, word collection should be done without wasting time. For this reason, importance of studies on word collection has more increased. In this context, many studies titled “Contributions to the General Dialect Dictionary” have been carried out by various researchers in recent years. With the help of these studies, the shortcomings of the General Dialect Dictionary are being tried to be corrected. So we decided to do such a study for this purpose. In this study, the words used in the Oğuzeli dialect that are not included in the General Dialect Dictionary and the words found in the General Dialect Dictionary that have different meanings in the Oğuzeli dialect are discussed. These linguistic materials are classified and analysed under the rubrics of

* Arş. Gör. Dr., Amasya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Amasya/Türkiye, e-posta: omer.guven@amasya.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9376-3538>.

** Lisans Öğrencisi, Amasya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Amasya/Türkiye, e-posta: asenayalniz13@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3767-4634>.

idioms, nouns, adjectives, adverbs, verbs, exclamations and reduplication. Our main purpose in this study is to make contribution to Dictionary of Turkish Dialects.

Keywords: Dialectology, Vocabulary, Turkey Turkish Dialects, Contributions to the General Dialect Dictionary, Oğuzeli Dialect.

Giriş

“Ağız” terimi, Büyük Türkçe Sözlük’te “aynı dil içinde ses, şekil, söz dizimi ve anlamca farklılıklar gösterebilen, belli yerleşim bölgelerine veya sınıflara özgü olan konuşma dili” olarak tanımlanır (<http://www.tdk.gov.tr>; 11.11.2021).

Ağız kavramını Muharrem Ergin “bir şive içinde mevcut olan ve söyleyiş farklarına dayanan küçük kollar, bir memleketin çeşitli bölge ve şehirlerinin kelimeleri söyleyiş bakımından birbirinden ayrı olan konuşmaları” şeklinde tanımlarken (2012, s. 10), Zeynep Korkmaz “bir dilin veya bir lehçenin yazı diline oranla ve çoğunlukla ses, bazen de şekil, anlam ve söz varlığı bakımından birbirinden az çok ayrılan konuşma biçimleri” olarak tanımlamıştır (2003, s. 12).

Gemalmaz’a göre ağız, genel anlamda bir dilin veya lehçesinin sınırları içinde belli bir bölge veya topluluğa özgü özlü sözlü anlatım yollarının bütünü olarak tanımlanabilir (1999, s. 4).

Nurettin Demir ise ağız; “aynı kökten geldiği üst sistem durumundaki bir standart dile bağlı, doğal olarak ortaya çıkmış; aile ve dost çevresinde, iş yerlerinde; okuryazarlığı az, bulunduğu bölgeden uzun süre ayrı kalmamış insanlarca sözlü iletişimde dilin başka türleri ile karşı karşıya gelme oranına göre değişen biçimde kullanılan, resmi ortamlarda kullanılmasından kaçınılan, yazılı bir gelenek oluşturamamış, iletişim alanı sınırlı, bağlı olduğu üst sistemden dilin her alanında karşılıklı anlaşmanın korunacağı oranda ayrılabilen, prestiji standart dile göre daha az yerel konuşma biçimleridir” (2002, s. 114) şeklinde tanımlar.

Anadolu sahasında yapılan ağız çalışmaları ilk defa 1867 yılında A. Maksikomov’un Hüdevendigâr ve Karamanlı ağızları üzerine araştırma yaptığı çalışmasıyla başlamış ve Anadolu’daki ağız araştırmalarının 1940’lı yıllara kadar genellikle L. Bonelli, K. Foy, V. Pisarev, F. Piese, J. Deny vb. gibi yabancı araştırmacılar tarafından yürütüldüğü gözlemlenmiştir. Söz konusu bu çalışmalar ilk örnekleri teşkil etmesi, daha sonra yapılacak çalışmalara yol göstermesi açısından önemlidir ancak bu çalışmalarda ilk olmalarından kaynaklanan birtakım eksiklikler ve kusurlar da mevcuttur. 1940 yılına kadar yapılan araştırmalarda yabancı araştırmacılar etkin rol oynarken 1940 yılından sonra yerli araştırmacıların da ağız araştırmalarına yönelmesiyle bu alanda oldukça verimli çalışmalar ortaya konmuştur. Bu verimli çalışmaların ortaya çıkmasına ışık tutan isim Ahmet Caferoğlu olmuştur. Caferoğlu’nun Anadolu sahasında uzun zaman ve uğraş sonucu derlediği metinler dokuz ciltlik külliyat şeklinde bilim âlemine sunulmuş bu alandaki yapılacak olan çalışmalara öncülük etmiştir (Korkmaz, 1975, s. 143-147).

Yerli araştırmacılar tarafından yapılan ağız çalışmaları 1932 yılında Türk Dili Tetkik Cemiyetinin kurulmasıyla başlamıştır. 1940 yılından itibaren ise yerli araştırmacılar tarafından artık ağız çalışmaları yapılmaya başlanmıştır. Atatürk’ün talimatıyla kurulan Türk Dili Tetkik Cemiyetinin açılması dil bilincini doğurmuş ve dil çalışmalarına bu anlamda katkı sağlamıştır. Daha sonra ismi Türk Dil Kurumu olan kurumun ağızlarla ilgili ilk önemli çalışması, Anadolu’nun çeşitli bölgelerinden derlenmiş 150 binden fazla kelimenin yazıya aktarılması olmuştur. Bu kelimeler *Türkiye’de Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi*’nde 1939-1949 yılları arasında yayımlanmıştır. Daha sonra 1952’de Türk Dil Kurumu tarafından ağızlardan kelime derleme çalışmalarına

başlanmıştır ve sekiz yılda toplam 450 bin kelime derlenmiş ve bu kelimeler yazıya aktarılmıştır. Tüm bu eski ve yeni malzemeler birleştirilerek 1963-1982 yılları arasında “Derleme Sözlüğü” meydana getirilmiştir (Akar, 2009, s. 6).

Derleme Sözlüğü, bugün, ağız sözlükçülüğünde en temel kaynak durumundadır. Bu kaynakta bugün zikredildiği gibi Türkiye Türkçesi ağızlarına ait oldukça zengin bir söz varlığı bulunmaktadır. Bununla birlikte ağızlarda yaşayıp da *Derleme Sözlüğü*'ne kaydedilmeyi bekleyen on binlerce söz varlığı bulunmaktadır (Buran, 1996, s. 38). *Derleme Sözlüğü*'nün eksikliklerini tamamlamak maksadıyla zaman zaman bazı araştırmacılar tarafından “Derleme Sözlüğüne Katkılar” adıyla çeşitli yayınlar gerçekleştirilmiştir (bk. Güven, 2021, s. 301).

Gaziantep ve Gaziantep İli Ağızları

Gaziantep ili tarih boyunca Hitit, Asur, Mitani, Roma, Med, Pers, İskender, Bizans, İslam, Türk-İslam medeniyetlerine ev sahipliği yapmıştır (Çitçi, 2009, s. 11).

Gaziantep, bulunduğu konum itibarıyla ilk uygarlıkların yaşadığı Mezopotamya ve Akdeniz arasında olması; güneyden ve Akdeniz'den doğuya, kuzeye ve batıya giden yolların kavşağında konumlanması hasebiyle tarih öncesi çağlardan beri insan topluluklarına yerleşme sahası olmuştur. Tarihi İpek Yolu'nun da buradan geçiyor olması, bu şehrin önemini her daim canlı kılmıştır (Güllü, 2010, s. 39).

Türklerin Gaziantep bölgesine etkin olarak yerleşmesi XI. yüzyılın ortalarına doğrudur. XI. yüzyılda Suriye ve Halep'e birçok Türk aşireti yerleşmiştir. Gaziantep bölgesinin XII. yüzyılın ilk yarısından itibaren Türkleştiği söylenebilir (Yiğit, 2007, s. 89).

1071 Malazgirt zaferi yani Anadolu'nun kapılarının açılması ile birlikte Ayıntab ve havalisinde yoğun bir Selçuklu- Bizans mücadelesi olmuş ve 1085 yılında Süleyman Şah tarafından Ayıntab ele geçirilmiştir (Yinanç, 1944, s. 133). Ayıntab ve çevresi daha sonra sırasıyla Haçlıların, Suriye Selçuklularının, Urfa Kontluğu'nun, Maraş Kontluğu'nun ve 1140-41 yıllarında yeniden Urfa Kontluğu hâkimiyeti altına girmiştir (Demirkent, 1974, s. 77).

Yavuz Sultan Selim 1516 yılında çıktığı Mısır Seferi sırasında Ayıntab yakınlarında ordugâhını kurmuş, bu sırada Memluk sultanına bağlı Ayıntab vilayeti emiri Yunus Bey gelerek bağlılığını bildirmiştir. Böylece 18 Ağustos 1516 tarihinde Ayıntab, Osmanlı hâkimiyetine girmiştir (Uğur ve Çuhadar, 1990, s. 416).

Osmanlı İmparatorluğu'nun 1914 yılında girdiği I. Dünya Savaşı'nı kaybetmesi neticesinde 30 Ekim 1918 yılında itilaf devletleriyle Mondros Mütarekesi imzalandı. Bu mütarekenin ardından 15 Ocak 1919'da İngilizler Gaziantep'i işgal ettiler. Bir yıl süren bu işgalin ardından Fransızlarla yaptıkları anlaşma sonrası bu bölgeyi Fransa'ya bıraktılar. 5 Kasım 1919 yılında Fransızlar Gaziantep'i işgal ettiler. Gaziantep halkı bu tarihten itibaren büyük bir miting düzenleyerek işgale karşı tepkisini ortaya koydu ve sivil mücadeleyi başlattı. Fransızlarla şehrin her yerinde mücadele devam ederken 10 Ağustos 1920'de Sevr anlaşması imzalanır ve bu anlaşma gereği Ayıntab ve havalisi Fransız mandasına girmiştir. Bu tarihten itibaren Fransa ve Gaziantep halkı arasındaki mücadele daha da şiddetlenerek devam eder. Kilis-Antep yolunun savunmasını üstlenen Şahinbey, Elmalı mevkiinde çarpışır ve şehit olur. 10 ay 9 gün dışarıdan yardım almadan, oluşturduğu çetelerle direnen Gaziantep halkı, 9 Şubat günü Fransız kuvvetlerine teslim olmak zorunda kalır. Fransızlarla imzalanan Ankara Antlaşması ile Gaziantep 25 Aralık 1921 yılında Fransız işgalinden kurtulmuştur (Pamuk, 2012, s. 187).

Gaziantep ili ağızları, Leylâ Karahan'ın Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması (Karahan, 1996) adlı çalışmasında Batı Grubu Ağızları içerisinde yer almaktadır. Batı Grubu Ağızlarını 9 alt gruba ayıran Karahan, Gaziantep ağızını; Tarsus (İçel), Ereğli, Konya merkez ilçesinin bazı yöreleri, Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman, Darende, Akçadağ, Doğanşehir (Malatya), Birecik, Halfeti (Şanlıurfa) ağızlarıyla birlikte VII. alt gruba dâhil eder. VII. alt grubun ikinci derecedeki alt grupları içinde de Gaziantep merkez ağızı, Kahramanmaraş ağızıyla bir arada gösterilmiştir (Karahan, 1996, s. 178).

Gaziantep ili ağızları ile ilgili yapılan çalışmalarda Ömer Asım Aksoy'un özel bir yeri vardır. Aksoy yapmış olduğu çeşitli çalışmalarda Gaziantep ili ağızlarını çeşitli açılardan ele almıştır.¹ Ömer Asım Aksoy çalışmalarında yer yer akademik dikkatin dışına çıkmış olsa da çalışmalarının tarihi değeri yüksektir. Yine Gaziantep ağızı ile ilgili tarihi değeri olan bir başka çalışma ise Ahmet Caferoğlu tarafından yapılmıştır (Caferoğlu, 1995). Bu çalışmalardan başka Gaziantep ili ağızları ile ilgili yapılmış çeşitli lisans, yüksek lisans ve doktora çalışmaları ile bazı kitap ve makale çalışmaları vardır. Yapılan bu çalışmaların değerlendirildiği önemli bir yayın Ercan Alkaya tarafından yapılmıştır. Alkaya çalışmasında, Gaziantep ağızı üzerine yapılmış 15'i kitap, 19'u tez, 48'i makale ve 1'i de bildiri olmak üzere toplam 83 çalışmanın olduğunu ifade etmiştir (Alkaya, 2018, s. 1383).

Gaziantep'in 9 ilçesinden biri olan Oğuzeli ağızı ile ilgili de çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Yöre ağızı ile ilgili en önemli çalışma Abdullah Kök'ün *Oğuzeli ve Yöresi Ağızları (İnceleme-Metinler-Sözlük)* adlı çalışmasıdır. Kök çalışmasında Oğuzeli ağızından derlediği metinler üzerinde ses, şekil ve cümle bilgisi incelemesi yapmış, çalışmasının sonunda ise standart Türkçede yer almayan kelimelerin kısa bir sözlüğünü hazırlamıştır. Oğuzeli ağızı ile ilgili bu çalışmadan başka Oğuzeli ağızından da metinlerin bulunduğu bir çalışma daha, *Rıza Gül Gaziantep Barakları Ağızı*, yapılmıştır. Gül'ün çalışmasında Gaziantep'in Nizip, Oğuzeli ve Karkamış ilçelerinde bulunan Barakların dil özellikleri ele alınmıştır. Bu çalışmalardan başka Oğuzeli ağızı ile ilgili Vehbi Öztürk tarafından *Gaziantep-Oğuzeli-Yazılı Köyü Ağızı* adlı bir mezuniyet tezi de hazırlanmıştır.

Bu çalışmada Oğuzeli ağızından derlediğimiz dil malzemesi ele alınacaktır. Derlenen dil verileri değerlendirilirken;

Oğuzeli ağızında yer alıp Derleme Sözlüğü'nde bulunmayan söz varlıkları,

Oğuzeli ağızında yer alıp Derleme Sözlüğü'ndeki anlamından farklı anlamı tespit edilen söz varlıkları şeklinde iki temel başlık altında sınıflandırılmıştır. Bu başlıkların altında belirlenen söz varlığı; deyimler, adlar, sıfatlar, zarflar, fiiller, ikilemeler ve ünlemler başlığı altında sözcük türü açısından sınıflandırılarak verilmiştir. Yaptığımız bu çalışmayla asıl gayemiz *Derleme Sözlüğü'nün* yapılacak yeni baskılarına az da olsa bir katkı sunmaktır.

1. Oğuzeli Ağızında Yer Alıp Derleme Sözlüğü'nde Bulunmayan Söz Varlıkları

1.1. Deyimler

ahlının mıhı eysik ol-: Sağlıklı düşünmemek, aklî melekelerinin tam olmadığını düşünmek.

¹ Ömer Asım Aksoy'un Gaziantep ağızları ile ilgili yaptığı çalışmalardan bazıları şunlardır: Ömer Asım Aksoy, (1933). *Gaziantep Dilinin Tetkiki*. Gaziantep: Gaziantep Halkevi Basımevi; a. mlf., (1936). *Gaziantep Ağızında Sintaks Araştırmaları*. Gaziantep: CHP Basımevi; a. mlf., (1945). *Gaziantep Ağızı I, Gramer (Fonetik-Morfoloji-Sentaks)*. İstanbul: TDK Yayınları; a. mlf., (1945). *Gaziantep Ağızı II. Deyimler, Meşhur Sözler, Atasözleri, Dualar, Beddualar*. İstanbul: TDK Yayınları; a. mlf., (1946). *Gaziantep Ağızı III*. İstanbul: TDK Yayınları; a. mlf., (1941). *Gaziantep Ağızında Atasözleri*. Ankara: TDK Yayınları.

- ar satan ol-:** İnsanların namuslarına iftira atmak.
- avara ol-/avar ol-:** Önemsiz bir sebepten dolayı meşgul edilmek, alıkonulmak.
- ayaa cıvık ol-:** Gitmemesi gereken her yere giden insanlar için kullanılır.
- ayaanı al-:** Evine davet etmek.
- ayer çek-:** Bir işi düzene oturtmak, düzene koymak.
- bargını ez-:** Söylenilen sözle insanın vicdanına rahatsızlık vermek.
- başına mih kes-:** Kişinin kendi başına ya da bir başkasının başına dert açması.
- beli berk ol-:** Sağlam bir bünyeye sahip olmak, yorulmamak, güçlü olmak.
- beti bengzi kalma-:** Yaşlılığın getirdiği yüz ifadesi.
- beyngi bulan-:** Baş dönmesi, şaşırma, korkma.
- bihı kırıl-:** Çok yorulmak.
- boynuna geçir-:** Bir işte ilgisi olmamasına rağmen sorumluluğun o kişiye yıkılmasıdır.
- böör iti ol-:** Düşmanlığı açıkça değil gizli gizli sürdürmek, gizlice düşmanlık beslemek.
- burnuyu kaldır-:** Havalı olmak.
- cana kıy-:** Bir ihtiyaç sahibine yardımda bulunmak amacıyla kendi mal varlığından vazgeçmek.
- cıh singir ol-:** Çok çabuk sinirlenmek, bir anda kızmak.
- cızıyı geç-:** Bir kişiye karşı sınırı aşmak, haddini aşarak konuşmak.
- çark çal-:** Çok gezmek, ilgisiz her yere gitmek.
- çatal yüregten ol-:** Korkusuz ve cesur olmak, gözü pek olmak.
- deermenin sele gitmesi:** Büyük fırsatların elden kaçırmak, kaybetmek.
- deli celel ol-:** Sebepsiz yere sinirlenen insanlar için kullanılan bir tabirdir.
- dibini soğutma-:** Bir insanı bıktırmamak.
- dingil dingil dingilde-:** Düğünde abartılı şekilde oynamak, kendini göstermeye çalışmak.
- dolap beygiri ol-:** Sürekli olarak acıkmak, çok yemek yemek.
- ecik böcük ol-:** Hastalıktan dolayı zayıflayıp sıska kalmak.
- ele ayaa düş-:** Başka birilerine muhtaç olmak.
- eli ayaaa dökül-:** Çok yorgun düşüp hasta olmak.
- eli berk ol-:** Ödünç aldığı bir şeyi geç veren, verdiği sözü zamanında yerine getirmeyen insanlar için kullanılır.
- eli deynekli ol-:** Şiddete eğilimli, sürekli kavga etmek istemek.
- eli zilli ol-:** Birden çok erkek kişiyle dostluğu olan kadın kişi için kullanılır.
- eme yara-:** Bir kişinin sıkıntısına çare olmak.
- eyer boşalt-:** Ümitli bir konuşmadan sonra tüm ümitlerin boşa çıkması.

- fıstı iç et-:** En güzel yemeği yemek.
- gıfını gez-:** Bir kişinin açığını aramak, eksik ve hatalı yanını bulmaya çalışmak.
- göngül indirmek:** En ufak şeye bile tenezzül etmek, o şeye öykünmek.
- göt oynatan guş kimi ol-:** Sürekli karar değiştiren, yerinde ve sözünde durmayan insanlar için kullanılır.
- götü açık ol-:** Çok borçlu olan insanlar için kullanılan bir tabirdir.
- gulaandan savur-:** Söz dinlememek.
- guş guş et-:** Söyleyeceği şeyi söyleyemeyip lafı uzatmak.
- guyruğunnan oyna-:** Başına bela açmaya uğraşmak.
- haldır hop ol-:** Eli çabuk olan insanlar için kullanılır.
- hallo cello adam ol-:** Sıradan bir insan olmak.
- himi yek ol-:** Amaçları bir olan insanların bir arada bulunması için kullanılan tabir.
- holhucur ol-:** Fakir düşmek, sefalet çekmek.
- iki sümüg at-:** Yalandan ağlamak.
- ince dalak ol-:** Zayıf ve uzun boylu insanlar için kullanılır.
- incilirken gırıl-:** Kibar olacağım derken kaba davranmak, sınırı aşmak.
- ipini çekmek:** Gömmek.
- it ol-:** Kötü davranmak.
- kabbeni gır-:** Sınır tanımadan hareket etmek.
- köstek kır-:** Daha çok yeni yürümeye başlayan erkek çocuklar için yapılan bir merasim.
- leblebiden nem gap-:** Hiç alakası olmayan durumlardan kendine pay çıkarmak, kavga etmeye meyilli olmak.
- lohma sök-:** Tika basa yemek yemek.
- nifak sokaan böög ol-:** Ata denecek yaşta bir büyüğün iki kişi arasına ayrılık sokacak şekilde hareket etmesi.
- on Osman anası ol-:** Bir konuda yılların tecrübesine sahip olan kişiler için kullanılır.
- peygambere gomşu ol-:** Büyük sevaplar işlemek, insanlara yardımcı olmak.
- pıntı pırtıya düş-:** Telaş ederek sağa sola koşturmak.
- pılavı yeen yağla-:** Bir işi ya da bir konuyu abartmak.
- sahalına gül-:** Yüze karşı gülüp arkasından dedikodusunu yapmak, kuyusunu kazmak.
- sahalınınğ altından geç-:** İsteddiği bir şeyi yaptırmak için hissettirmeden istenilen şeyden söz etmek.
- sıçana dönmek:** Zayıflamak ve bu zayıflığın verdiği çirkinlik hali içinde olmak.
- şafaa ürü-:** Konunun ne olduğunu anlamadan kendi kendine söylenip durmak.

şamdan paklandı ol-: Bir olayda ilgisi bulunduğu halde gözden kaybolmayı başaran insanlar için kullanılır.

şirmensi çal-: Şekerli tat almak.

taş döven ol-: Güçlü, korkusuz olmak.

tilliyi aşmak: Sınırı geçmek, çizgiyi aşmak.

yir bezi ol-: Değersiz hale gelmek.

1.2. Sözcükler

1.2.1. Adlar

aaz yatımı: Konuşma üslubu, konuşma biçimi.

adamın alacası: Bir kişinin düşüncesi, fikri.

adder: Çeşitli bitkiler ve kokular satan dükkân.

akis: Bulunduğu ortamda huysuzluk çıkaran, bulunduğu topluma zıt olan, sorun yaratan kişi.

ammuşe: İki kuzen olan amca çocuklarının birbirine hitap ediş şekli.

Anteke: Hatay'a bağlı olan Antakya ilçesi.

appi: İyi niyetli bir dilektir.

appisi: Darısı başına deyiminde yer alan darısı kelimesiyle anlamca denk düşer.

arsili: Tertemiz olan, kir pas içinde olmayan.

aşşu: Sevdiği, eşi, dostu.

azet/azzet: Onur, erdem, güzel ahlak.

bahşere: Bir alışveriş sırasında alıcının satıcıya fiyat konusunda baskı yapması, indirim yapmasını istemesi, pazarlık yapması.

berçim: Dikiş, düğüm, düğümleme.

beyrek: Böbrek.

burul: Tahıl olan burgul, öğütülmüş pilavlık buğday.

ciddov: Büyükbaba, dede.

cullup: Misketle oynanan bir tür çocuk oyunu.

çapalak: Alkış, tezahürat.

çekçeki: Büyük ekmek fırınlarında yapılan ramazan pidesi, pide.

çelem: Şalgam suyu, turşu suyu.

çimmiş: Cımbız, birbirine sıkıca bağlanmış iki küçük demir parçası.

çintik: Tokat, fiske.

çipik: Alkış.

çirtik: Elin başparmağıyla orta parmağının birbirine çarptırılarak ses çıkarılması, parmak şıkırdatmak.

çöçen: Sakatlık, sakat.

- çörten cücüü:** Yetim olan bebek, babasız çocuk.
- çükündürük:** Pancar.
- çüşük:** Marulun içinde bulunan küçük yuva kısmı.
- deve dabanı:** Kaba ve büyük olan nesne.
- deve darrı:** Anlamsız söz yığını, değersiz ve boş konuşma.
- dezzuşe:** İki kuzen olan teyze çocuklarının birbirine hitap ediş şekli.
- dırabzan:** Korkuluk, demir parmaklık.
- dorgambaç:** Ekmeğin ayran ya da süt ile ıslatılıp katık haline getirilmesi.
- düyürçü:** Bekâr bir kıza talip olan ailenin gelip görme isteği.
- elgün:** Elalem, konu komşu, hane dışında kalan insanlar.
- fırdoley:** Bir şeyin etrafının sarılması, çepeçevre sarma, sarılma.
- ges:** Ölçüye uymayan biçim.
- gıtta:** İçki şişesi.
- gıyhın:** İnce ve sivri hale gelmiş küçük, keskin tahta parçası.
- goz:** Fırsat.
- halip:** Süt ve süt ürünleri.
- henginde:** Peşinde olma, takip etme.
- heytip:** Güç, kuvvet.
- höngülmeç:** Tahteravalli.
- ırlak:** Su konulan demir veya bakır sürahi, ibrik.
- ıstıfıl:** Kendi haline bırakmak.
- içirik:** Nevresimleri geçirmeden önce yatağa giydirilen beyaz örtü.
- incik:** Atların ayak bileği.
- kahke:** Şekerli kurabiye.
- keprihiş:** Çok yorgun halde olmak.
- kişif:** İzlem, gözlem.
- kübban:** Ekmek, rızık.
- kübbiye:** Evin duvarı içinde gizli bulunan yer.
- külle:** Şapka, bere.
- manca:** Et yemeği, etli yemek.
- mavmav:** Kedi, yavru kedi.
- mırah:** Meydan, boş alan, arazi.
- mişyeri:** Kaçamak yapılacak yer, kaçış yeri, kaçış noktası.
- mosdura:** Örnek.
- möhzür:** Mahkeme mübaşiri.

- ohdın:** Bu vakitte, bu aralar.
- öğcük:** Böcek.
- ölbe:** Kutu.
- öteberi:** Ev eşyası, eşya.
- övez:** Sivrisinek, sinek.
- öyke:** Sinir.
- paylak:** Hayvanlara su konulan kap.
- piybaz:** Soğan ve maydanoz ile yapılan salata türü.
- raffık:** Arkadaş, dost.
- sahre:** Piknik.
- sehel beri:** Az yakın olan.
- sıypancağ:** Kaydırak.
- sing:** Mezar.
- söölçen:** Solucan.
- subba:** Eşek yavrusu, tatlı olan bebeklere şaka ile söylenen söz.
- şaad:** Şehit, şahit.
- şaaara:** Arpa şehriye.
- şaaare:** Tel şehriye.
- şadı:** Maymun.
- şahalak:** Yeni doğan kuş.
- şallak:** Kasap çırağı.
- şallam:** İnşallah, dua.
- şapalak:** Alkış, tebrik.
- şarpa:** Türban.
- şavır:** Haber.
- şeş:** Beyaz başörtüsü.
- şihık:** Gelincik çiçeği.
- şikre:** Koyunun etinin yağlı kısmı.
- şilte:** Elbise.
- şirik:** Susam, sarı susam.
- şorak:** Çok acı, acı olan.
- şövbe:** Şube.
- taharlag:** Makara.
- tahtabiti:** Küçük böcek türü.
- tavıkçıl:** Horoz.

tebaat: Huy, karakter.

temmah: Sokak başı.

törep: Düzen, tertip.

tuyrak: Zehir.

uhuf: Şahit, vakıf.

yol töb: Edep, terbiye.

yor: Salya.

zammır: Öfke, sinir.

zarife: Süslü oya.

zehnebit: Zehir.

zemmil: Sepet.

zööm: Öfke, sinir.

1.2.2. Sıfatlar

abaza: Gösteriş yapmayı seven.

ahlı yılıh: Saf, iyi niyetli.

ala gara: Kötü alışkanlık, kötü huy.

alay asab: Doğru hesap.

alımı tez: Zeki, kıvrak zekâya sahip olan.

almaşığı: Bir meyvenin ya da sebzenin tatlı olması durumu, şirin, tatlı.

başaradlı: Beceri ve yetenek sahibi olan kişi, marifetli.

berk yüzlü: Utanma duygusu olmayan, utanmaz.

beylesil: Bunun gibi olan, bunun gibi, böyle.

bıl pıçaa: Konuşurken karşısındaki insanı kırmayan, kırmaktan gocunan kimse.

bohu cin: Bulunduğu toplumda sürekli olarak kavga çıkaran insan, kavgacı, gürültüyü seven.

burulu: Bükülmüş halde olan, bükük.

büydür: Bel kemiği eğilmiş kişi, kambur.

büzürük: Becerisi ve yeteneği olmayan kişi, sakar, tutarsız, beceriksiz.

calab: Normal ölçülere göre daha büyük ve iri olan nesne, kaba, büyük.

cenah: Zıt.

cılleyli: Süslü, süslenmeyi seven çok süslenen kişi.

cinnab: Yerinde duramayan çocuklar için kullanılan bir tabirdir. Cinli, hareketli, kurtlu.

culbak: Çıplak, üryan.

çerçi: Züccaciyeci.

çöçen: Sakat.

dandana: Kusur, sıkıntı, problem.

dil otlı: Çok konuşan.

eke toha: Vücut gelişimi iyi olan, sağlam bünyeli çocuk.

eleysi: Ev içinde sorun çıkarıp dışarıdaki hayatında güler yüzlü ve gayet anlayışlı olan insan.

eli sulu: İki bekâr insanın tanışmasına vesile olan kişi, çöpçatan.

fahıllı: Varlıklı, zengin.

gara gura: Esmer zayıf.

gâvur yüzlü: Yüzü gülmeyen sert bakışlı kişi.

gılovlı: Kesin ve net olan.

gıloz: Yol gösterici.

gırlı: Lohusa.

gıyan etli: Balıketti kadın.

görgel: Gözleri iyi gören, net gören.

gudduk: Kısa boylu.

günüçü: Kıskanç, haset.

handasız: Bir düzene bağlı olmayan düzensiz ve büyük bir alan.

hezen yere: Boş yere.

hıraf: Perişan hal, perişanlık.

hırtiy: İşe yaramaz.

ııırsız: 1. Umursamaz kişi, umursamama. 2. Beceriksiz.

itkılı: Cimri.

kemkeş: Bembeyaz, renksiz, donuk, solgun.

kenni: Öfkeli, sinirli.

leyli: Süslü kız çocuğu.

leylim ahıllı: Saf, kalbinde ve aklında kötülük olmama, akılsız.

mahsim: Ailesinde uzakta olan kişi, acınacak halde olan kişi, aciz, yardıma muhtaç.

marda bazar: Toptan fiyatına satma, toptan satış.

mazbıt: Sağlam, sıkı.

mıhmız: Eli yavaş olan, aceleci olmayan sakin kişi.

nacar: Marangoz.

nezannim: Naz eden sevgili, güzel.

olgaç: İyi gelişmiş, iri, heybetli.

ölet: Öldürücü olan şey.

ölgün: Zayıf, çelimsiz.

- sallıkçı:** Haber getiren, haber veren.
- semiz:** Şişman, kilolu, iri.
- sumak dayı:** Yüzü gülmeyen sert bakışlı.
- süt hırası:** Zayıf çocuk, zayıf bebek.
- şihirdim:** Süslü.
- şirmen:** Tatlı, çok şekerli.
- şov:** Şu.
- taş ergisi:** İnatçılık, inatçı.
- tel ehli:** Kafa dengi, uyumlu olan kişi.
- terelelliy:** Akılsızlık etmek, akılsız olmak.
- tıhna:** Şişman ve kısa.
- tilliye aşan:** Haddini bilmeden konuşan kişi.
- tintebaat:** Titiz, temiz.
- tufeyli:** Bedavacı, başkalarının boynundan geçinen.
- turudu turfan:** Yaramaz çocuk, afacan.
- udumlu:** Hünerli, becerikli.
- yengili:** Hafif, ağır olmayan.
- yuyucu:** Ölü yıkayan kişi, gassal.
- zağal:** Kurnaz.
- zilley:** Süslü cilveli kadın.
- zirtik:** İşe yaramaz, edepsiz, aşırı süslenen.
- zortlu:** Gereksiz yere sinirlenen kişi.

1.2.3. Zarflar

- aha diya:** İşte orada. Yol tarifinde bir yön adı olarak kullanılır.
- anbel:** Daha, beter.
- bayahhı:** Demin ki, az evvel ki.
- bayaklin:** Az evvel, az önce.
- bembaa:** Kendi kendime.
- beriy bengzer:** Biraz, az.
- bileycek:** Hep beraber, beraberce.
- binaan:** Az evvel, az önce, henüz.
- çalabınan:** Kaba bir şekilde.
- çaççalp:** Hızlıca, baştan savma olarak.
- dağna:** Bir sonra, bir dahaki.
- dağnası:** Ertesi, bir sonraki.

hısleyn: Gizlice.

naader: Ne kadar.

neynin: Ne yapıyorsun.

ogurleyn: 1. Gizlice, sessizce. 2. Hırsızlık etmek.

sensaa: Kendi kendine.

tarhadanak: Bir anda olan.

1.2.4. Fiiller

berçim at-: 1. Düğüm atmak. 2. Dikiş atmak.

berçimle-: Dikmek, düğümlemek.

berkişdir-: 1. Sağlam hale getirmek, sıkılaştırmak. 2. Düzenlemek.

bılh-: Ağrımak, sızlamak.

carılđa-: Hızlı ve yüksek sesle konuşan kişi, çok konuşan, konuşmasıyla insanlara bıkkınlık vermek.

dommalah aş-: Takla atmak.

gavınsa-: Canı kavun istemek, kavun yeme isteği.

govurt-: Bırakmak, salmak, göndermek.

gullapla-: Bahane uydurmak, bahane bulmak.

haf geç-: Dikkatsizlik etmek, dikkat etmemek.

kişifle-: İzlemek, gözlemek.

serdiş-: 1. Kızmak, öfkelenmek, hiddetlenmek. 2. Koşuşturmak, acele etmek.

sohurda-: Kızmak, öfkelenmek, söylenmek.

yontarla-: İleri sürmek.

1.2.5. Ünlemler

aççiy: Bir çocuğu korkutmak amacıyla tehditkâr bir üslupla yapılan uyarı biçimidir.

biig: Şaşırma, korku ve endişe anlarında ortaya çıkan bir sözdür.

tohog: Sinirlenme, kızma.

vaag: Şaşırma.

vaalley: Küçümseme.

1.2.6. İkilemeler

ahı bohu: Tamamı, bütünü.

ala guru: Yarı ıslak yarı kurumuş halde olan nesne, eşya.

almaşıg almaşıg: Şirin şirin, tatlı tatlı.

arfa turfa: Zar zor, kolay olmayan.

arsan gars: Birbirinden ilgisiz birçok şeyin bir arada yer alması durumu, karışıklık, net olmayan.

ayın bayın: Cinler tarafından çarpıldığına inanılan insanın girdiği hal, şekil.

ayniz uynuz: Düzgün bir biçimde olmayan, eğri büğrü olan, yamuk.

efin tefin: Darmadağın halde olan, dağınık, karışık.

ereng pireng: Darmadağın hale gelmek, dağılmak, saçılmak.

gariş guruş: Karışık, düzensiz.

hallov cellov: Sıradan herhangi bir şey.

ılgım sılgım: Belirsizlik, net olmama.

inen inez: Halsiz, yorgun.

iri gayyim: İrice, iri olan.

paf paf: Şişman, kilolu.

pafır pafır: Aşırı kilolu.

sallı saplı: Boylu poslu kişi.

sası sası: Pis ve kirli olan koku.

şof şoflu: Gösterişli.

2. Oğuzeli Ağzında Yer Alıp Derleme Sözlüğü'ndeki² Anlamından Farklı Anlamı Tespit Edilen Söz Varlıkları

2.1. Deyimler

araya vermek: Bir durumda suçu olmamasına rağmen suçlu olarak gösterilen bir kişi için kullanılır, o kişinin araya verdiği söylenilir. (*krş.* DS I, 300)

kül uvak ol-: Eskiden çok samimi olan iki insanın arasına mesafe girmesi. (*krş.* DS IV, 3033)

2.2. Sözcükler

2.2.1. Adlar

ağızlık: Sigara emziği, pipsi. (*krş.* DS I, 99)

alaca: Düşünce, fikir. (*krş.* DS I, 175)

allef: Hile, oyun. (*krş.* DS I, 224)

arpa: Erkek bebek. (*krş.* DS I, 330)

avadannık: Süs eşyası, süslü obje. (*krş.* DS I, 374)

avsın: Büyü. (*krş.* DS I, 392)

aynat: İnat, inatçı. (*krş.* DS I, 428)

ayreti: Farklı, değişik. (*krş.* DS I, 430)

birey: İçki, alkol. (*krş.* DS I, 700)

² Yapılan karşılaştırmalarda *Derleme Sözlüğü'nün* 2009 yılında yapılmış olan baskısı esas alınmıştır. bak. *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I-II-III-IV-V-VI*. (Birleştirilmiş tıpkıbasım), Ankara: TDK Yayınları.

- buğda:** Kız bebek. (*krş.* DS I, 780)
- carıs:** Rezillik. (*krş.* DS II, 862)
- cartlak:** Ciğer. (*krş.* DS II, 864)
- cibinlik:** Beyaz tül. (*krş.* DS II, 956)
- depme:** Derin ve geniş kap. (*krş.* DS II, 1430)
- fahı:** Usta, kalfa. (*krş.* DS III, 1831)
- germeç:** Darağacı. (*krş.* DS III, 2004)
- gıf:** Bir konuyu dile getirmek için aranan uygun zaman. (*krş.* DS III, 2035)
- gumbuz:** Kambur. (*krş.* DS III, 2194)
- gunt:** Sağlam. (*krş.* DS III, 2197)
- hıltan:** Kürdan. (*krş.* DS III, 2360)
- höllük:** Koltuk, yüksek olan oturak. (*krş.* DS III, 2430)
- keleb:** İç durum, iç hal. (*krş.* DS IV, 2728)
- kötek:** Dayak. (*krş.* DS IV, 2982)
- maşraba:** Ayran ya da su konulacak derin kap. (*krş.* DS IV, 3136)
- tilli:** Sınır. (*krş.* DS V, 3934)
- yabanı:** Güvercin. (*krş.* DS VI, 4114)
- yük:** Bebek. (*krş.* DS VI, 4330)

2.2.2. Sıfatlar

- abış:** Kılıbık. (*krş.* DS I, 33)
- batman:** Bir kilogramlık ölçü birimi. (*krş.* DS I, 572)
- bor:** El değmemiş güzellikte olan. (*krş.* DS I, 737)
- celeb:** Kaba, iri. (*krş.* DS II, 877)
- dabal:** Yavaş, sakin. (*krş.* DS II, 1312)
- dişlek:** Dişsiz, yaşlandığı için dişleri dökülen ihtiyar. (*krş.* DS II, 1525)
- ebeç:** Büyümüş olan çocuk. (*krş.* DS III, 1652)
- fos:** Boş, içi dolu olmayan şey. (*krş.* DS III, 1876)
- gıfır:** Koyu, katı olan, katran gibi. (*krş.* DS III, 2035)
- hamsı:** Henüz olgunlaşmamış olan, ham. (*krş.* DS III, 2267)
- lehli:** Süslü, renkli. (*krş.* DS IV, 3071)
- nızık:** Aksi, zıt. (*krş.* DS IV, 3252)
- tıs:** Donuk, donmuş olan. (*krş.* DS V, 3927)
- yalloz:** İştahlı, çok yiyen. (*krş.* DS VI, 4813)

2.2.3. Zarflar

- haral:** Tahmin etmek, sanmak. (*krş.* DS III, 2282)

kenna: Güya. (krş. DS IV, 2744)

tangayaz: Sonuna kadar. (krş. DS V, 3822)

2.2.4. Fiiller

ağırısın-: Dayanılmaz bir ağrı içinde olmak, dayanılmaz bir ağrı yaşamak. (krş. DS I, 92)

çulla-: Bir oyunda oyunbozanlık etmek. (krş. DS II, 1303)

dah et-: Hızlıca bir anda vurmak. (krş. DS II, 1329)

yekindir-: Hızlandırmak. (krş. DS VI, 4820)

2.2.5. İkileme

divik divik: Karış karış. (krş. DS II, 1526)

mirt mirt: Yumuşak halde bulunan, yumuşamış olan. (krş. DS IV, 3204)

süyüm süyüm: Darmadağın, karışık. (krş. DS V, 3732)

Sonuç

Batı Grubu ağızları içinde yer alan Gaziantep ağızı Türkiye Türkçesi ağızları içinde önemli bir yere sahiptir. Her ne kadar Gaziantep ili ağızları hakkında çeşitli çalışmalar yapılmış olsa da bu çalışmaların yöre ağızını tam olarak yansıtmaktan uzak olduğu çeşitli araştırmacılar tarafından dile getirilmiştir. Başta teknolojik gelişmeler olmak üzere değişen pek çok faktör ağızların giderek yok olmasına sebep olmaktadır. Özellikle söz varlığı çalışmalarının vakit kaybetmeden yapılması ağız araştırmaları alanında yapılması gereken çalışmaların başında gelmektedir. Bu derleme çalışmaları ile *Derleme Sözlüğü'nün* kelime hazinesi de zenginleşmiş olacaktır.

Oğuzeli (Gaziantep) Ağızından Derleme Sözlüğüne Katkılar adlı bu çalışmada derlenen söz varlığı *Oğuzeli* ağızında yer alıp *Derleme Sözlüğü'nde* bulunmayan söz varlıkları ve *Oğuzeli* ağızında yer alıp *Derleme Sözlüğü'ndeki* anlamından farklı anlamı tespit edilen söz varlıkları şeklinde iki başlık altında ele alınmıştır. Çalışmada *Oğuzeli* ağızında yer alıp *Derleme Sözlüğü'nde* yer almayan 69 deyim, 108 ad, 77 sıfat, 18 zarf, 14 fiil, 5 ünlem ve 19 ikileme; *Oğuzeli* ağızında yer alıp *Derleme Sözlüğü'ndeki* anlamından farklı anlam taşıyan 2 deyim, 27 ad, 14 sıfat, 3 zarf, 4 fiil ve 3 ikileme tespit edilmiştir. Yapılacak yeni derleme ve araştırmalarla elbette bu sayı artacaktır. Zira yapılan her derleme çalışmasında keşfedilmeye bekleyen pek çok hazinenin ortaya çıktığı görülmektedir.

Kaynakça

- Akar, A. (2009). Ağız Sözlükleri: Yöntem ve Sorunlar -I-. *Turkish Studies International Periodical For The Languages*, 4(4), 1-11.
- Aksoy, Ö. A. (1933). *Gaziantep Dilinin Tetkiki*. Gaziantep: Gaziantep Halkevi Basımevi.
- Aksoy, Ö. A. (1936). *Gaziantep Ağızında Sintaks Araştırmaları*. Gaziantep: CHP Basımevi.
- Aksoy, Ö. A. (1941). *Gaziantep Ağızında Atasözleri*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aksoy, Ö. A. (1945). *Gaziantep Ağızı I, Gramer (Fonetik-Morfoloji-Sentaks)*. İstanbul: TDK Yayınları.
- Aksoy, Ö. A. (1945). *Gaziantep Ağızı II. Deyimler, Meşhur Sözler, Atasözleri, Dualar, Beddualar*. İstanbul: TDK Yayınları.

- Aksoy, Ö. A. (1946). *Gaziantep Ağzı III*. İstanbul: TDK Yayınları.
- Alkaya, E. (2018). Gaziantep Ağzı ve Bu Ağızla İlgili Yapılan Çalışmalar Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Gaziantep Tarihi Sempozyumu*, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 23, 1361-1384.
- Buran, A. (1996). Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Türk Dili*, 535, 38-43.
- Caferoğlu, A. (1995). *Güney-Doğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar, Malatya, Elazığ, Tunceli, Gaziantep ve Maraş Vilayetleri Ağızları*. Ankara: TDK Yayınları.
- Celâl-Zâde Mustafa (1990). *Selim-nâme*. (haz. Ahmet Uğur ve Mustafa Çuhadar). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Çitçi, A. E. (2009). *İlkçağdan Günümüze Gaziantep Tarihi*. Gaziantep: Damla Matbaası.
- Demir, N. (2002). Ağız Terimi Üzerine. *Türkbilig*, 4, 105-116.
- Demirkent, I. (1974). *Urfa Haçlı Kontluğu Tarihi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Ergin, M. (2012). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayın Tanıtım.
- Gemalmaz, E. (1999). Ağız Bilimi Araştırmaları Üzerine Genellemeler. *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni (9 Mayıs 1997)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Gül, R. (1999). *Gaziantep Barakları Ağzı*. Doktora Tezi. Adana: Çukurova Üniv.
- Gülensoy, T. (2011). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Güllü, R. E. (2010). *Antep Ermenileri-Sosyal Kültürel ve Siyasi Hayat*. İstanbul: Kültür Sanat Yayınları.
- Günşen, A. (2009). Gaziantep Ağzının Şekil Bilgisini Belirleyen Temel Özellikler. *Turkish Studies*, 4(3), 1081-1123.
- Güven, Ö. (2021). Zara (Sivas) Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar II. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 5, 299-315.
- Karahan, L. (1996). *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*. Ankara: TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1975-76). Anadolu Ağızları Üzerindeki Araştırmaların Bugünkü Durumu ve Karşılaştığı Sorunlar. *TDAY-Bulleten*, 143-172.
- Korkmaz, Z. (2003). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Kök, A. (1995). *Oğuzeli ve Yöresi Ağızları*. Yüksek Lisans Tezi. Van: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Öztürk, V. (1989). *Gaziantep-Oğuzeli-Yazılı Köyü Ağzı*. Türk Dili Mezuniyet Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Pamuk, B. (2012). *Ayıntab'dan Gaziyıntab'a Bir Şehrin Direnişi, Belgelerle Gaziantep*. İstanbul: Kalkınma Bakanlığı.
- Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2009). *Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimler I-II*. Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2009). *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I-II-III-IV-V-VI (Birleştirilmiş tipkibasım)*. Ankara: TDK Yayınları.

Yiğit, A. (2007). Ayıntab'dan Gaziantep'e: Bir Osmanlı Şehrinin Profili. *Gaziantep Dört Yanı Dağlar Bağlar*, İstanbul: (haz. Selahattin Özpallabıyıklar), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 87-123.

Yinanç, M. H. (1944). *Türkiye Tarihi Selçuklular Devri I*. İstanbul: İstanbul Üniv. Yayınları.
<http://www.tdk.gov.tr>; (Erişim Tarihi: 12.11. 2021).

Kaynak Kişiler³

Zeliha Yıldız, okuryazar değil, 69 yaş.

Abidin Baykuş, ilkokul mezunu, 53 yaş.

Nahsen Yalnız, ilkokul mezunu, 75 yaş.

Nefil Taşçı, okuryazar değil, 61 yaş.

Servet Yalnız, ilkokul mezunu, 50 yaş.

Mehmet Topal, ilkokul mezunu, 45 yaş.

Cemal Taşçı, okuryazar değil, 63 yaş.

Cuma Yıldız, ilkokul mezunu, 70 yaş.

Ayuş Yalnız, ilkokul mezunu, 50 yaş.

Hanifi Özer, ilkokul mezunu, 44 yaş.

³ Derlemeler 2019 yılında Oğuzeli İlçesi ve köylerinden yapılmıştır.